

NEUROSPECIALE KINDEREN BEGRIJPEN EN BEGELEIDEN.

Prikkelverwerking, lichaamsgevoel, dyspraxie en executieve functies bij ASS, AD(H)D, DCD.

Anneke Groot.

Amsterdam: SWP. 2022. 3de druk. 208 p.

ISBN: 9789085600978

Prijs: 24,50 euro

Bespreking: Cindy Guns

Dit boek is opgebouwd rond het PADEN-model van de stichting Horison. De afkorting staat voor: Prikkelverwerking, Attitude, Dyspraxie en Executieve functies bij Neurospeciale kinderen. Met neurospeciale kinderen bedoelen de auteurs kinderen die niet neurotypisch ontwikkelen bv. kinderen met ASS, ADHD of dyspraxie. PADEN is een nieuwe benadering in de begeleiding van deze kinderen die ontwikkeld werd door de auteur en haar collega's van stichting Horison. Bedoeling is om nieuwe handvatten te geven om deze kinderen te begrijpen en begeleiden. Uitgangspunt is dat men niet moet proberen om personen aan te passen aan de neurotypische wereld, maar dat we zelf kunnen proberen om onze eigen houding (attitude) aan te passen aan hen.

Het boek is bedoeld voor iedereen die met neurospeciale kinderen en jongeren werkt, zowel professionals (paramedici, leerkrachten, begeleiders, ...) als ouders.

Na een algemene inleiding wordt in elk hoofdstuk van het boek één van de onderdelen van het PADEN-model beschreven (Prikkelverwerking, Attitude, Dyspraxie, Executieve functies, Neurospeciale kinderen). Daarnaast is er nog één hoofdstuk over de invloed van deze zaken op andere ontwikkelingsdomeinen (communicatie, sociale, emotionele en cognitieve ontwikkeling). Per hoofdstuk volgt eerst een beschrijving van de problematiek: wat

betekent dit voor het kind zelf en voor de manier waarop je ze begeleidt, onderwijst en opvoedt. Hierbij worden zowel voorbeelden uit de praktijk gebruikt als verwijzingen naar bronnen en achtergrondartikelen. Daarna wordt een observatielijst voorgesteld (wat zie je bij het kind gebeuren, wat betekent bepaald gedrag). Deze lijsten kunnen gedownload worden op de website die in het boek genoemd wordt, mits het aanmaken van een account. Tot slot wordt er beschreven wat je kan doen. Hiervoor wordt gewerkt met bouwstenen (zie figuur hieronder).

(Afbeelding uit het boek)

Per onderdeel wordt beschreven welke van deze bouwstenen het meest van toepassing zijn en hoe ze kunnen ingezet worden. Hierbij is attitude (je eigen houding) de kern en kennis de basis.

Op het einde volgt nog een samenvattend hoofdstuk, een lijst met interessante literatuur over de verschillende topics en een referentielijst.

Het boek is goed gestructureerd en de voorbeelden zijn erg interessant en verduidelijkend. De auteur spreekt sterk uit eigen ervaring zowel van uit haar werk als vanuit haar privé-situatie (zoon met autisme). Dit werkt.

Dingen die mij alvast bijblijven, zijn:

- “Neurospeciale kinderen staan op scherp als het gaat om jouw reactie”. Ze proberen een reactie uit te lokken, ook al is het niet de passende (wat wij zien als uitdagend gedrag). Probeer hierbij jouw attitude aan te passen en “kleurloos” te reageren wanneer ze reactie proberen uit te lokken. Zoek hierbij uit waarom je zelf de neiging hebt om op dit gedrag te reageren (bv. emotioneel). Reageer “kleurrijk” op dingen die ze goed doen.
- “Beweeg doelgericht mee op hun voorwaarden” i.p.v. jouw voorwaarden op te leggen
- “Bijna elk kind met autisme heeft dyspraxie”. Problemen met prikkelverwerking (onderliggende sensorische informatieverwerking; probleem met filters) leiden

tot dyspraxie (sensory based motor disorder). Door gebrek aan ervaring met lichaamsgevoel en motorische coördinatie leidt dit dan weer tot problemen met executieve functies en problemen op andere domeinen.

- “Een gedragsprobleem is vaak een zintuiglijk probleem dat ze willen reguleren”. Het gaat hierbij over wat een kind nodig heeft om een bepaalde opdracht (bv. eten) tot een goed einde te brengen. Het kind kan hierbij zelf reguleren (actief) of nood hebben aan gereguleerd worden (passief).

(voor meer uitleg van de terminologie: zie boek zelf)

De observatielijsten kunnen soms verduidelijking bieden, maar het is niet altijd duidelijk welke observatie leidt tot welke stap. Het hoofdstuk over prikkelverwerking is intrigerend, het hoofdstuk over dyspraxie mooi beschreven.

In het begin van dit boek was ik super enthousiast. Ondanks dat ik niet zo vaak met neurospeciale kinderen in aanraking kom, herkende ik veel van de voorbeelden. Het boek gaf een (voor mij alleszins) nieuwe visie op het gedrag van kinderen met autisme en ADHD. Tegen het einde van het boek werd het wel moeilijk om nog te onthouden wat je nu bij welk probleem kon doen en miste ik kapstokken om zelf concreet aan de slag te gaan.

De visie is anders dan wat wij in therapie gewoon zijn en daarom is het soms moeilijk uit te maken hoe ver je hierin kan gaan om je therapie zin te laten hebben (op onze manier én op hun manier) bv. hoe ver kan/mag je gaan in het “laten reguleren”.

Er zijn zeker tips uit het boek te halen, maar om de volledige aanpak praktisch toe te passen, is er volgens mij toch nog wat meer informatie en opleiding nodig.

Ik onthoud alvast wel “meebewegen” (contactgericht spelen en leren), “kleurloos reageren” en “laten reguleren”.

Het boek leek mij in het begin ook erg interessant om aan ouders mee te geven, maar ook hierbij geldt dat de ouders misschien toch wel wat meer achtergrondinformatie nodig hebben.

Sommige observaties herken ik ook van mijn werk met volwassenen neurologische patiënten. Ik denk dat een aantal zaken uit het boek zeker ook voor hen toepasbaar zijn. Ik merk zelfs aan mezelf dat ik sommige werkpunten uit het boek (bv. meer tijd geven) meer toepas bij deze patiëntengroep dan bij de neurospeciale kinderen.

Kortom, dit boek is zeker een aanrader, maar laat ook nog wat vraagtekens achter.